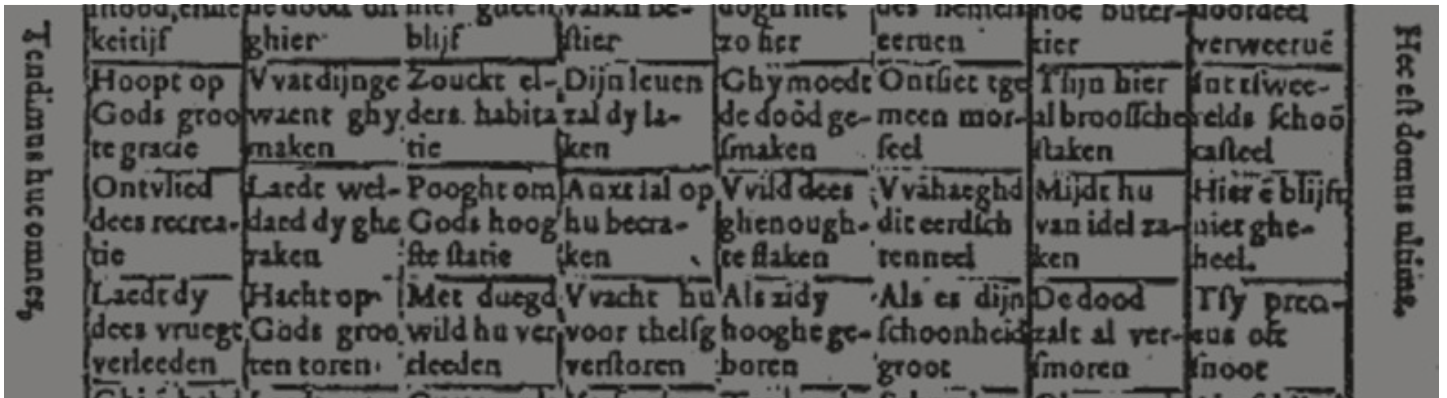

REDERIJKERSCULTUUR

/ - Rederijkers Schaakbordgedicht van Matthijs De Castelein

De rederijkerscultuur kenmerkt zich door een liefde voor taal in de ruime zin van het woord, en vormt de voornaamste reden voor het ontstaan en verder bestaan van de rederijkerskamers.

In een rederijderskamer vinden mensen elkaar in hun gezamenlijke liefde voor taal en taalvaardigheid. Vandaag zijn er in Vlaanderen en Nederland 76 actieve Rederijderskamers. Een groot deel is verenigd via het Verbond van de Kamers van Rhetorica VZW. De activiteiten van deze Kamers zijn heel divers. Wat hen onderling bindt, is taal in de brede zin van het woord. In Vlaanderen beoefenen rederijders taal vooral via amateurtheater, en in mindere mate via zang en dichtkunst. De Kamers organiseren ook wedstrijden rond theater, voordracht en dichtkunst. Feestelijkheden vormen eveneens een rode draad in de werking: ze organiseren patroonsfeesten en nemen deel aan historische stoeten of processies. Ook academisch onderzoek kan onderdeel van hun werking zijn.

Om hun werking uit te dragen naar het grote publiek richten de rederijderskamers onder meer tentoonstellingen in en geven ze publicaties uit, zoals tijdschriften en jubileumboeken.

Over de landgrenzen heen verbreedt rederijders in een sociaal netwerk van gelijkgezinden. De rederijderscultuur heeft zo een sterke sociale functie. Dit aspect wordt nog versterkt door de geografische spreiding. Bij het Verbond van de Kamers van Rhetorica zijn immers kamers uit Vlaanderen en Nederland aangesloten.

GESCHIEDENIS EN EVOLUTIE

De rederijderscultuur vindt haar oorsprong vermoedelijk in (Frans-)Vlaanderen, aan het begin van de 15de eeuw. Al gauw schoot de traditie overal in de Nederlanden wortel. In Frankrijk sprak men van 'chambres de rhetorique', wat in het Nederlands 'rederijderskamers' werd. Tijdens de 15de en 16de eeuw vormden de rederijders de literaire en culturele voorhoede in de Nederlanden. Ze leverden een belangrijke bijdrage aan de eenheid van de Nederlandse taal en cultuur. Hun werk was vernieuwend, hun maatschappelijke invloed groot. Zij verwoordden de opvattingen van de opkomende burgerij en stonden kritisch ten aanzien van de machthebbers. Via hun werk verspreidden zich nieuwe sociale en godsdienstige ideeën. Daarnaast bevorderden rederijders de maatschappelijke discussie, een rol die vergelijkbaar is met die van de huidige pers. Rederijderskamers zijn daarom in de loop der eeuwen meermaals verboden en ontbonden.

Toch waren rederijders in de eerste plaats liefhebbers van literatuur en taal. Hun activiteiten centraliseerden zich rond diverse uitingsvormen van de Nederlandse taal: literatuur, redenaarskunst, toneel, dichtkunst, liederen... Met deze activiteiten richtten de Kamers zich op volksvermaak en volkswedstrijden. Zij hielden dicht- en toneelwedstrijden, die uitgebouwd werden tot grote manifestaties, de zogenaamde 'landjuwelen'. Zij waren ook betrokken bij processies en feestelijke intochten. Veel steden hadden een officiële stadsrederijker: hij schreef teksten, was betrokken bij de versiering van de stad en fungeerde als een soort ceremoniemeester.

man en wif	vecht vier sche vier	lijf lijf	dangier dangier	van hier van hier	ghy deeru ghy deeru	schiet schiet	steeruen steeruen
Die zedig telker spaci en	Vvacht hu voor deeu wigh blaké matie	Naer dees oerdfchela zal dy ghe naken	Droufheid zal dy ghe naken	Ghedijnckt vp ras van een ander wraken	Hu naecte vp ras van een ander wraken	Vvee, die Gods wet verbraken	Daer é wert gheen ad peel
Broolich Inood, ende keitsijf	Ghy beyde de dood on ghier	Chi é heb gheen valch blijf	Beerd hu valch be hier	En weelt dagh niet zo her	Coopt hier des hemel teruen	Hoe quaed hoe buter kier	Eck moet bloordeel verweerde
Hoopt op Gods groo te gracie	Vvat dijnge waent ghy ders habita zalen	Zouckt el Dijn leuen ken	Auxial op zal dy la smaken	Ghy moedt de dood ge smaken	Ontfiet tge meen mor fel	Tijn hier al broofche flaken	Int tlfwee elds schoo cafeel
Ontvloed dees recrea tie	Laet wel daed dy ghe raken	Poocht om die flatie ken	Anxial op ken	Vvild dees ghenough te flaken	Vvahasghd dit eerdich renneel	Mijdt hu van idel za ken	Hier é blijft niet ghe heel
Laet dy dees vruge verleeden	Hacht op Gods groo ten toren deeden	Met duegd wild hu ver verloren	Vvacht hu voor thelf boren	Als zidy hooghe ge schonheid groot	Als es dijn schonheid al ver imoren	De dood alt al ver imoren	Tly prea nos oit inoot
Chi é heb hier gheen flatie	Laet u ter hier hu fun vaken	Curt werdt hier hu fun datie	Verlaecht dees helte draken	Ter duegh helte steld haken	Schaud al dijn tlfwe loos rivoel	Ghy moedt rot Gode waken	Als schijnd ghi fuis in woel
Chi moedt van hier ver scheeden	Die quaed verloren	Ghi mued troeden	Met die God toebe horen	Ghy werdt hier naer vercoren	Ontgaet rviands e ploot	Eck legd u van te vo ren	Dijnckt om die bitter doot

Tendons huc omnes

Hic est domus ulnata

Inventaris Vlaanderen

THEMA

Vertellen en taalgebruik

Muziek en podiumkunsten

Feesten, rituelen en sociale gebruiken

TREFWOORD

#muziek #stem en zang #dans #theater #feest #stoet

#levensbeschouwelijk gebruik

BIJLAGE

- SWOT_Rederijkerscultuur.pdf
- Websites_actieve_rederijkerskamers_2016.pdf